

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Revidert skjøtelsesplan for slåttemark for Dølan

Malvik kommune, Sør-Trøndelag fylke

NIBIO RAPPORT | VOL. 4 | NR. 49 | 2018

Synnøve Nordal Grenne

Divisjon matproduksjon og samfunn/Kulturlandskap og biologisk mangfold

TITTEL/TITLE

Revidert skjøtselsplan for slåttemark for Dølan, Malvik kommune, Sør-Trøndelag fylke

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Synnøve Nordal Grenne

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
05.06.2018	4/49/2018	Åpen	10761	17/02290
ISBN:		ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:
978-82-17-02079-0		2464-1162	27	

OPPDRAKSGIVER/EMPLOYER:

Hjørdis og Hildunn Engan

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Hjørdis og Hildunn Engan

STIKKORD/KEYWORDS:

Slåttemark, skjøtselsplan, handlingsplan for slåttemark

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Naturtypen artsrik slåttemark er sterkt truet ifølge Norsk rødliste for naturtyper, og ble i 2011 utvalgt naturtype (UN) med en viss beskyttelse gjennom lov om Naturmangfold. NIBIO, ved Synnøve Nordal Grenne, fikk i 2017 i oppdrag fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag å revidere skjøtselsplanen for slåttemarka på Dølan i Malvik kommune. Det var da fem år siden første skjøtselsplan ble utarbeidet (2012). Den reviderte skjøtselsplanen er utarbeidet etter skjøtselsplanmal for Handlingsplan for slåttemark og gjelder for slåttemark som utvalgt naturtype, UN. Innledningen i rapporten er hentet ut fra handlingsplanen for slåttemark, som angir en mal og retningslinjer for slåttemarker i Midt- Norge generelt, og er ikke forfattet av undertegnede for denne skjøtselsplanen. Spesiell del omhandler slåttemarkslokaliteten Dølan. Slåttemarka har verdi B- viktig.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Sør-Trøndelag Fylke

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Malvik Kommune

STED/LOKALITET:

Dølan

GODKJENT /APPROVED

Knut Anders Hovstad

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Synnøve Nordal Grenne

NAVN/NAME

NAVN/NAME

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Naturtypen artsrik slåttemark er sterkt truet ifølge Norsk rødliste for naturtyper, og ble i 2011 utvalgt naturtype (UN) med en viss beskyttelse gjennom lov om Naturmangfold.

NIBIO, ved Synnøve Nordal Grenne, fikk i 2017 i oppdrag fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag å revidere skjøtselsplanen for slåttemarka på Dølan i Malvik kommune. Det var da fem år siden første skjøtselsplan ble utarbeidet (2012). Den reviderte skjøtselsplanen er utarbeidet etter skjøtselsplanmal for Handlingsplan for slåttemark og gjelder for slåttemark som utvalgt naturtype, UN.

Innledningen i rapporten er hentet ut fra handlingsplanen for slåttemark, som angir en mal og retningslinjer for slåttemarker i Midt- Norge generelt, og er ikke forfattet av undertegnede for denne skjøtselsplanen. Spesiell del omhandler slåttemarkslokaliteten på Dølan. Slåttemarka her har verdi B viktig.

Takk til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag for oppdraget og brukerne Hjørdis og Hildunn Engan for befarings på lokaliteten og verdifull informasjon til arbeidet.

Kvithamar, 05.06.18

Synnøve Nordal Grenne

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Slåttemarksutforminger Midt-Norge.....	5
1.2	Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker	6
2	Lokalitet Dølan.....	8
2.1	Revidert skjøtselsplan for slåttemark, Dølan, Malvik kommune, Sør-Trøndelag fylke.....	8
	Kilder	25

1 Innledning

Slåttemarker er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemarker som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemarker med styvingstrær som blir høstet ved lauvving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad alt for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vadefugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemarker stor betydning for mange truede beitemarksoppper. Slåttemarker kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har de høyest arts mangfold per m² og også de største bestandene av flere truede engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige "levende genbanker". I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truede naturtyper.

1.1 Slåttemarksutforminger Midt-Norge

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Midt-Norge og dermed gir denne regionen et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Midt-Norge finnes utforminger av dunhavreng på kysten med arter som blåstarr, vill-lin, ormetunge og marianøkkeblom. Artsrike slåttemarker med bl.a. marinøkkel og rødflangre er registrert på Allmenningsværet i Roan, Sør-Trøndelag. Eksempel på artsrik dunhavreng er registrert også i Oppdal kommune på Åmotsdalen gård og på Halsen. Også Kleivgardene-Sliper-Detli i Oppdal har meget artsrik slåttemark med kalk- og varmekrevende arter. I Lierne i Nord-Trøndelag på Kvelia finnes boreale slåttemarker (flekkgrioreng) med lang kontinuitet, som fortsatt er i god hevd. Og på Storlia i Leksvik kommune finnes hevdede enger av ulike typer som frisk fattigeng, frisk til tørr middels baserik eng og vekselfuktig, baserik eng, med vill-lin, nattfiol, storblåfjær, bakkesøte, vårmarihand, bergskrinneblom, vårskrinneblom og stortveblad. Velhevdde skogstorkenebb-ballblomslåttemarker finnes i Sølandet naturreservat, i Røros kommune, Sør-Trøndelag.

1.2 Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarkar

Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsforma, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent!

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes/ev. hesjes før det fjernes. Bakketørkinga er viktig for at frøa til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut "godbitene" slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermarihånd er det særlig viktig at en unngår vårbeite.

Restaurering

Når det gjelder restaurering av engar som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteareal er det viktig å ikke sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteenger som *ikke* har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstre må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egne steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær, brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskudd, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet nedenfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av

næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre somrer må de døde trea fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjødukt eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljà eller krattrydder. Evt. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten.

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se: Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på Miljødirektoratets hjemmesider:

<http://www.dirnat.no/content/1916/>

2 Lokalitet Dølan

2.1 Revidert skjøtselsplan for slåttemark, Dølan, Malvik kommune, Sør-Trøndelag fylke

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: NIBIO Kvithamar. 2017

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Synnøve Nordal Grenne

OPPDRAKSGIVER: Hjørdis og Hildunn Engan og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

LITTERATURREFERANSE: Grenne, S. N. 2017. Revidert skjøtselsplan for slåttemark, Dølan, Malvik kommune, Sør-Trøndelag fylke.

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)							
*Navn på lokaliteten: Dølan		*Kommune: Malvik			*Områdenr:		
ID i Naturbase: BN00079317		*Registrert i felt av: Synnøve Nordal Grenne			*Dato: 29.06.2017		
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Hjørdis og Hildunn Engan, pers. medd. 2017 Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Øien, D.-I. 2007. Kartlegging av verdifull kulturmark i Mostadmarka, Malvik. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser. 2007-3: 1-26. Øien, D. I. 2011. Feltundersøkelser Malvik i forbindelse med utarbeiding av skjøtselsplaner.					Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
*Hovednaturtype: % andel D01 Slåttemark 70 % Tilleggsnaturtyper: D04 Naturbeitemark 30 %		Utforminger: D0104 frisk/tørr, middels baserik eng 70 % D0113 frisk, næringsrik "natureng" 15 % D0114 frisk næringsrik gammeleng 15 %					
*Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder tatt under befaring 23.05.2017, 29.06.2017, 14.09.2017					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Sted-kvalitet		Tilstand/ Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper: G4 Frisk fattigeng, G13 Frisk næringsrik "natureng", G14 Frisk næringsrik "gammeleng"	
< 20 m	x	God	x	Slått		x	Torvtekt
20 - 50 m		Svak		Beite		x	Brenning
50-100 m		Ingen		Pløying			Park/hagestell
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			

*OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtelsesplanen)

INNLEDNING

Lokaliteten Dølan ble først kartlagt i 2007 av Dag-Inge Øien i forbindelse med prosjektet «Kartlegging av verdifull kulturmark i Mostadmarka, Malvik». Den første skjøtelsesplanen for Dølan ble utarbeidet av Dag-Inge Øien i 2012. Arbeidet ble gjort på oppdrag for Malvik kommune i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplaner for utvalgte slåtteeenger i Sør-Trøndelag. I 2017 fikk NIBIO ved Synnøve Nordal Grenne, i oppdrag fra brukerne Hjørdis og Hildunn Engan og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, å revidere skjøtelsesplanen i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Sør-Trøndelag. Befaring på lokaliteten og møte med Hjørdis og Hildunn Engan ble gjennomført 23.05.2017, 29.06.2017 og 14.09.2017

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG

Dølan ligger i Homla i Malvik kommune, ca. 9 km sør for Hommelvik sentrum, like nord for Storfossen, på østsiden av elva Homla. Området er preget av et småkupert, tradisjonelt jordbrukslandskap. Like vest for Dølan ligger Homla naturreservat. Lokaliteten Dølan grenser i vest til to områder som ligger i naturbase; BN00108898 Dølanfossen og BN00108920 Storfossen. Storfossen har et fall på ca. 40 meter og er Trøndelags nest høyeste fossefall, og den eneste urørte foss av denne størrelsen i regionen (Røsok Ø., Klepsland J. 2008). Gården Dølan ligger i ei bratt vest- til sørvest- vendt li omgitt av bratte barskogslier og bergskrenter, 90-170 m.o.h. Gården består av bratte innmarsarealer av overflatedyrka eller mer eller mindre fulldyrka slåtte- og beitemark. Deler av arealet blir kun beitet av storfe, dette gjelder arealene i sør, vest og nord (øverst langs vegen og nedom gårdstunet) og lengst i nordvest, men det meste av de oppdyrka arealene er likevel inkludert i skjøtelsesplanen. Området hører til i sørboreal vegetasjonssone og i klart oseanisk vegetasjonsseksjon (Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. - Statens kartverk, Hønefoss). Geologisk ligger lokaliteten i Trondheimsfeltet. Belter med grønnstein og grønnskifer er karakteristisk for denne regionen. Dette er bergarter som gir næringsrik jord. Berggrunnen består ellers av glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein, amfibolitt. Området er dekket av et tynt lag av morenemateriale (<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>).

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER

Det meste av engarealene på Dølan hører til naturtypene D01 Slåttemark og D04 Naturbeitemark, og deler kan karakteriseres som artsrike utforminger av vegetasjonstypen Frisk fattigeng (G4). Dette gjelder stort sett de bratteste partiene, men også en del av de mindre bratte. Her er det også arealer med til dels stor gjødselpåvirkning som er vanskelig å føre til bestemte vegetasjonstyper, men det meste kan karakteriseres som Frisk, næringsrik "natureng" (G13) og Frisk, næringsrik "gammeleng" (G14).

ARTSMANGFOLD

Delområde A og D: De nederste partiene av slåttemarka i disse delområdene er frodigere og fuktigere enn arealer lenger oppe i enga. Her er stor grasdominans der arter som engkvein, karve, sølvbunke, engsoleie, småengkall, engsyre, kornstarr, timotei, mjødukt, gulaks, firkantperikum, løvetann, marikåpe sp., engsnelle, hvitbladtistel er vanlige. Lenger oppe i enga er det brattere og tørrere partier og her finnes mer av gulaks, rødsvingel, ryllik, rødknapp, småengkall, prestekrage, harerug, blåklokke, tveskjeggveronika, stortveblad, markjordbær, karve, gjerdevikke, beitesveve, aurikkelsveve, skjermesveve, hvitmaure. I den øvre delen av slåttemarka i disse områdene er det mye engkransmose i bunnsjiktet. I feltsjiktet i disse partiene finnes noen få arter slik som engsyre, ryllik, marikåpe sp., følblom. Grasartene er stort sett borte her.

Delområde B: Dette området gir inntrykk av å være mer næringsrikt og frodigere enn området ellers. Her er det stor grasdominans der arter som engkvein, karve, sølvbunke, engsoleie, småengkall og engsyre forekommer i store mengder. Gulaks, firkantperikum, løvetann, kvitbladtistel og timotei er også vanlige.

Delområde C og E: Det er mest artsrikt i de lågereliggende, bratte liene mot nord og i partier ovenfor vegen i sørøst. Her er arter som gulaks, hvitkløver, engkvein, rødsvingel, smyle, ryllik,

karve, engsyre, engsoleie, markjordbær, stormaure, aurikkelsvæve, prestekrage, raudknapp, sølvbunke, blåkoll, tveskjeggveronika, og smalkjempe vanlige. aurikkelsveve, følblom, enghumleblom, blåklokke, nyseryllik, tepperot, hvitbladtistel, engfrytle. I liene nordvest for sommerfjøsset ble det også funnet nattfiol (*Platanthera bifolia*).

Slåttemarkene på Dølan er tørre til friske urterike enger med jevn slåttemarkstruktur og forholdsvis lavt, åpent feltsjikt. Det er generelt lite strølag i engene. Høyde på feltsjikt er 30-50 cm i tørrere partier og 40-80 cm i mer frisk/fuktig mark. I denne delen er også feltsjiktet tettere. Det er stedvis utbredt mosedekke med engkransmose, særlig i de øverste partier av slåttemarkene. Totalt 25 slåttemarksarter ble registrert på lokaliteten Dølan (Som definert i Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker).

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING

Slåttemarkene er veldrenert, med grunnlendte, tørrere parti øverst og fuktigere og frodigere parti nederst. Engene ble tidligere gjødsla med husdyrgjødsel årlig (i følge bruker), spesielt de mindre bratte partiene. Arealene har ikke vært gjødsla de siste åra, og mesteparten av arealet bærer heller ikke preg av å ha vært pløyd opp og sådd i nylig. Mesteparten av innmarka slås og graset tørkes på hesjer eller bakketørkes i de bratteste partier. Den årlige slåtten gjennomføres etter 20. juli, avhengig av værforhold og mannskap. Slåtten forgår med tohjulsslåmaskin. De bratteste partiene nedom gårdstunet og områdene ovenfor veien lengst i sørøst og nord-vest (delområde C) har de siste årene bare vært beita av storfe (2 kyr med kalver). Dette området var tidligere også beitet av sau. I de siste årene har naturbeitemarka lengst nord (delområde E) blitt tynnet ut for trær og ryddet for busker og kratt. Storfe beiter også i dette området.

FREMMEDE ARTER

Ingen

KULTURMINNER

Gammelt sommerfjøs, opprinnelig seterfjøs flyttet dit fra Håsetvollen.

SKJØTSEL OG HENSYN

Slått:

Delområde A, B og D blir skjøttet som slåttemark med sen årlig slått. Det er viktig at slått som hevd videreføres, dvs. slått med lett redskap én gang i året på sensommeren, etter ca. 20. juli, for at artene skal rekke å sette frø. Graset hesjes eller bakketørkes, rakes og vendes før det blir kjørt bort. Dette er for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka.

Råd om beiting i slåttemarkene:

Beiting er generelt positivt i slåttemarka, fordi tråkkpåvirkningen fra dyra gir små flekker av bar jord, som plantene kan spire i. For ett- og to-årige arter er beiting spesielt viktig fordi de er avhengige av å sette frø årlig/jevnlige. Dette gjelder for eksempel flere søtearter, øyentrøstarter, engkall-arter, stemorsblomst og den spinkle planten vill-lin.

Artsmangfoldet og artssammensetningen i slåttemarka påvirkes av vår- og høstbeiting. Med vårbeiting kan slåttemarka få tydelig beitemarkspreg med økt innslag av arter som følblom, blåkoll, beitemarikåpe og rikelig med hvitkløver (Norderhaug m.fl., 1999), som alle foretrekker noe nitrogenrik mark. Vårbeiting i enger med stort innslag av orkideer, blir ikke anbefalt fordi spesielt sau vil kunne beite hardt ned på orkideene.

Høstbeiting så lenge som mulig utover høsten utnytter tilveksten etter slåtten og gir den positive effekten å minske strølaget og dermed redusere nitrogenanrikning i overflaten og tilsvarende kunne øke innslaget av naturengplanter som alle unngår nitrogenrik mark. Et tykt strølag fører til dårligere spiringsmuligheter for artene i enga. Tilførselen av noe husdyrgjødsel til slåttemarka er trolig også viktig med tanke på å holde mosedekket i sjakk (Bele, B. & Svalheim, E. 2017).

Restaurering:

Det har blitt tynnet ut trær og ryddet busker i området lengst mot nord, dette er gjort for å åpne opp et areal med gjengrodd beitemark med høgt botanisk mangfold. Kantsonen har etter driftsopphør spredt seg noe inn i enga enkelte steder. Noe kan med fordel hugges ut slik at lysmengden inn i enga øker. Økt solinnstråling vil redusere skyggesoner, minske utbredelsen med mose og gi økt artsmangfold i enga. I tillegg hindrer man at kantskog med nye lauvoppslag brer seg gradvis inn i enga, slik at de opprinnelige grensene for slåttemarka beholdes. For å unngå skader på undervegetasjonen anbefales rydding på frossen mark, dette gjelder særlig med tanke på kjøreskader ved bruk av traktor eller andre tunge landbruksmaskiner. Mindre busker og lauvoppslag kan også fjernes på sommeren når det er tørt og mye av biomasse er samlet i bladene. Ved evt. oppkomme av fremmede treslag bør disse fjernes.

Ved hogst er det viktig at ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samlet og brent på egnede steder, og helst fraktet ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil kunne favorisere hurtigvoksende og konkurransesterke arter som er uønsket i vegetasjonen. Ved restaurering er det viktig å ikke inkludere mer areal enn det en klarer å følge opp med skjøtsel i ettertid. Er det mange delfelt som planlegges restaurert, kan det være fordelaktig å ta det trinnvis over flere sesonger. Det vil indikere hvor omfattende de ulike tiltakene er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Problemer med tett mosedecke i artsrik kulturmarkseng:

Brukerne på Dølan har siden forrige skjøtelsesplan ble utarbeidet i 2012 hatt et økende problem med mose i slåttemarka. Dette var også godt synlig under kartleggingen i 2017. Det var et tett mosedecke (hovedsakelig engkransmose) særlig i øvre deler av slåtteenogene i delområde A og D.

NIBIO, avdeling kulturlandskap og biomangfold og Norsk Landbruksrådgiving er i gang med et prosjekt som skal teste ut forskjellige metoder mot tett mosedecke i artsrik kulturmarkseng. Lokaliteten Dølan er en av feltlokalitetene i denne studien. Målsetningen for prosjektet er å teste ut ulike tiltak for bekjempelse av tette mosematter i kulturmarkseng, og undersøke hvilken effekt de ulike tiltakene har på mosedecket og det biologiske mangfoldet. Delmål i studien er bl.a. å undersøke næringsstatus og pH i et utvalg kulturmarksenger og teste ut praktiske tiltak og undersøke effektene på det biologiske mangfoldet. Det er for tidlig å komme med resultater fra prosjektet ennå, men foreløbige vegetasjonsanalyser viser at i partier med svært høy dekning av moser, vil dette i første omgang gå utover forekomsten av grasarter. Dette påvirker den totale dekningen av arter og fører til at fôrproduksjonen i enga reduseres. Resultatene av prosjektet vil bli formidlet så snart de er klare. Prosjektperioden går fram til 31.12.2018 (Bele, B., m.fl. 2017).

Tett mosedecke er en sterkt økende utfordring i artsrik kulturmarkseng til tross for at de skjøttes. Flere brukere melder om at mosedecket har økt betraktelig i mange av kulturmarksengene de siste årene, selv om de utfører skjøtsel av slåttemarkene i tråd med det som anbefales i skjøtelsesplanene. Brukerne ser mose-problematikken opp mot bruksendringer av arealet, slik som manglende beitedyr, mindre næringstilførsel og utarming. Hvis mosen får utvikle seg fritt vil dette på sikt føre til at planter som er typiske for artsrik kulturmarkseng fortrenses, og frøspiringen hemmes. Konvensjonelle måter for gjødsling og kalking av slike områder er vanligvis ikke tilrådelig da dette også medfører at artsmangfoldet reduseres og strukturen i enga endres (Bele, B., m.fl. 2017).

Utfordringene med tett mosedecke i artsrik kulturmarkseng er likevel ingen ny problemstilling. I Skjøtelsesboka (for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker), blir det nevnt at lauv- og kvistråking, moseharving og askespredning var vanlig tiltak mot mose i tradisjonell drift. Rakingen og harvingen kan redusere innslaget av engkransmose som gjerne danner bunnsjikt i enger med lavt pH-nivå. En annen metode er å brenne avfall etter raking i slåttemarka og spre ut asken i det

samme området. Dette kan øke pH-verdien i jorda. Her må man prøve seg fram på mindre områder til man har mer erfaring med sviing. Etter at man har harvet over enga og fjernet mose vil man få flekker med bar jord. Det vil være positivt å dekke til dette arealet med høy for bakkedørking i noen dager etter å ha fjernet moselaget. Slik er det mulig at frøene av ønskede naturengarter får spredt seg. Alternativt kan det brukes høyoppsop fra låven med samme frøinnhold, som kan spres på området (Norderhaug m.fl., 1999).

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Lokaliteten er bare i begrenset grad del av et helhetlig landskap. Landskapet preges her ellers av granskog og lauvskog samt mer intensivt drevne beite- og slåttemark.

VERDIBEGRUNNELSE:

Ikke eller lite gjødslete slåttemark har blitt sjeldne. Slike slåtteenger er derfor en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven (NML§3) og er rødlistet (EN - sterk truet) etter Norsk rødliste for naturtyper 2011.

Dølan inneholder arealer med lite gjødsle kulturmark og med velutvikla, fattige engtyper i god og langvarig hevd. Det er store forekomster av arter knytta til gammel kulturmark.

Slåttengene på Dølan er store, har et varierende naturgrunnlag med variasjon i fuktighet, eksposisjon og helning. Til tross for innslag av noe sterkere gjødslete partier og partier med tett mosedekke er artsmangfoldet forholdsvis stort. Lokaliteten får middels vekt på tilstand og påvirkning (GG1), størrelse og artsmangfold. Lokaliteten får verdi viktig B. Det er potensielt mulig å øke verdien og artsmangfoldet over tid.

SKJØTSELSPLAN

Dato skjøtseleksplan:
21.12.2017

Utformet av:
Synnøve Nordal Grenne

Firma:
NIBIO

UTM33 Euref 89
Nord: 7034606N
Øst: 289207Ø

Gnr/bnr
69/65

Areal (nåværende):
Ca. 41 daa

Areal etter evt.
restaurering:
Ca. 41 daa

Del av
verneområde?
Nei

MÅL:

Det er bare deler av arealet på lokaliteten som blir brukt som slåttemark, resten er i bruk som naturbeitemark. Det er likevel naturlig at hele lokaliteten omfattes av skjøtseleksplanen, men arealene deles inn i ulike delområder (soner) med noe ulike målsetting og skjøtsel.

Området deles i fem delområder:

A: Bratte slåttemark i øst: 8,7 daa.

B: Mindre bratte slåttemark sentralt i området: 5,2 daa.

C: Beitemark sør, vest og nord-vest for gårdstunet, 15,2 daa.

D: Slåttemark i nord: 6,6 daa.

E: Tidligere beitemark i nordøst: 5,4 daa. Dette området er utvidet sørover siden forrige skjøtseleksplan (2012).

Hovedmål for lokaliteten:

- Opprettholde de åpne arealene med slåtte- og beitemark med det botaniske mangfoldet som finnes der i dag,
- Målet er å opprettholde og øke dagens hevd og verdi for lokaliteten gjennom tradisjonell skjøtsel og rydding.

Konkrete delmål:

- Opprettholde dagens hevd med sein slått og hesjing/bakkedørking av graset.
- Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarkene og naturbeitemarkene.
- Andelen med artsrike utforminger av frisk fattigeng (G4) skal være minst på samme nivå som i dag

Spesifikke mål for delområder:

- Delområde A, B og D: Slåttemarkene skjøttes med sen årlig slått (etter 20.juli), graset hesjes og i de bratteste partier bakketørkes i noen dager og så kjøres bort. Det skal ikke være krattoppslag i disse delområdene.
- I øvre halvdel av slåttemarka i delområde A og D har det etterhvert blitt stor dominans av moser i bunnsjiktet, her bør det enten rakes eller harves, svis og spres aske tidlig vår (for eksempel ved å brenne mose, kvister og greiner).
- Delområde C holdes i hevd som ugjødsla beitemark. Slått med noen års mellomrom i området for å begrense forekomsten av uønskede ugrasarter og tueddannende planter (f.eks. stornesle, tistler og sølvbunke). Her kan man vurdere å bruke ryddesag med kniver til slåtten.
- Delområde E som er naturbeitemark lengst nord på lokaliteten har blitt ryddet for trær og busker de senere år. Området er utvidet noe sør-vestover siden forrige skjøtselsplan. Her må det fortsatt ryddes og beites for å hindre gjengroing. Kratt skal dekke mindre enn 10 % av arealet.
- Hogstavfallet skal transporteres bort fra slåtte- og beitemarkene.

Tilstandsmål arter:

- Opprettholde og øke artsdiversiteten i slåttemarkene.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

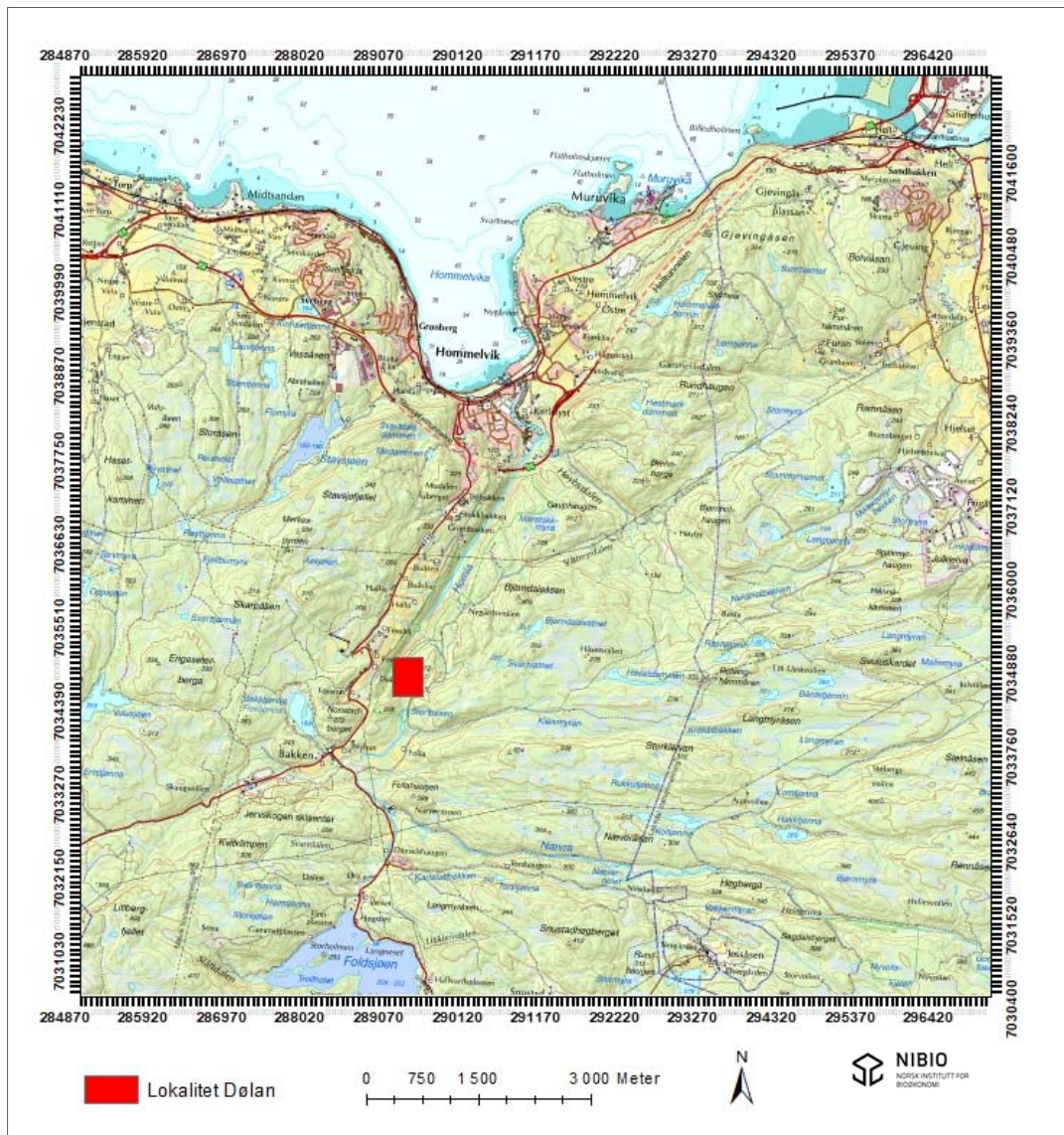
- Holde kantsoner lysåpne ved slått helt inntil skogkanten
- Jevnlig rydding av busker og kratt.

AKTUELLE TILTAK:	Prioritering (år)	Ant daa og kostnad/daa	Kontroll: (Dato)
<p>Slått</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enga slås med tohjuling en gang årlig, ikke før ca. 20 juli. • mesteparten av graset blir hesjet, resten bakketørkes, rakes, vendes over 2-4 dager og fraktes ut av enga. • Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. • Skogkantene skal inkluderes i slåtten. • tung slått: 16 daa (anslått timeforbruk/ daa: 1 time/daa)	Hvert år	20,5 daa 10 t/daa	Sept., hvert år

<ul style="list-style-type: none"> • raking, vending med tohjuling (tohjulstraktor):20,5 daa (anslått timeforbruk/ daa: 1 time/daa) • lessing og bortkjøring med ATV og henger (anslått timeforbruk/ daa: 2 timer /daa) • I delområde C: Slått med noen års mellomrom for å begrense forekomsten av uønskede ugrasarter og tuedannende planter. 		15,2 daa	
<p>Beite med storfe</p> <p>Beiting med storfe bør fortsette som tidligere. Beiting konsentres til delområde C og E. Beiting er en fordel i de andre områdene også etter slåtten.</p>	Årlig	15,2 daa	
<p>Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rydding av virke og kratt • Holde kantsoner lysåpne for å slippe mer lys inn i enga og redusere skyggesoner. • Ryddingen kan skje gradvis over flere år, og tilpasses kapasiteten for grunneier. • Evt. kjøring med tyngre landbruksmaskiner i forbindelse med rydding bør skje på frossen mark. 	Hvert år ved kapasitet	20 t/daa	Sept., hvert år

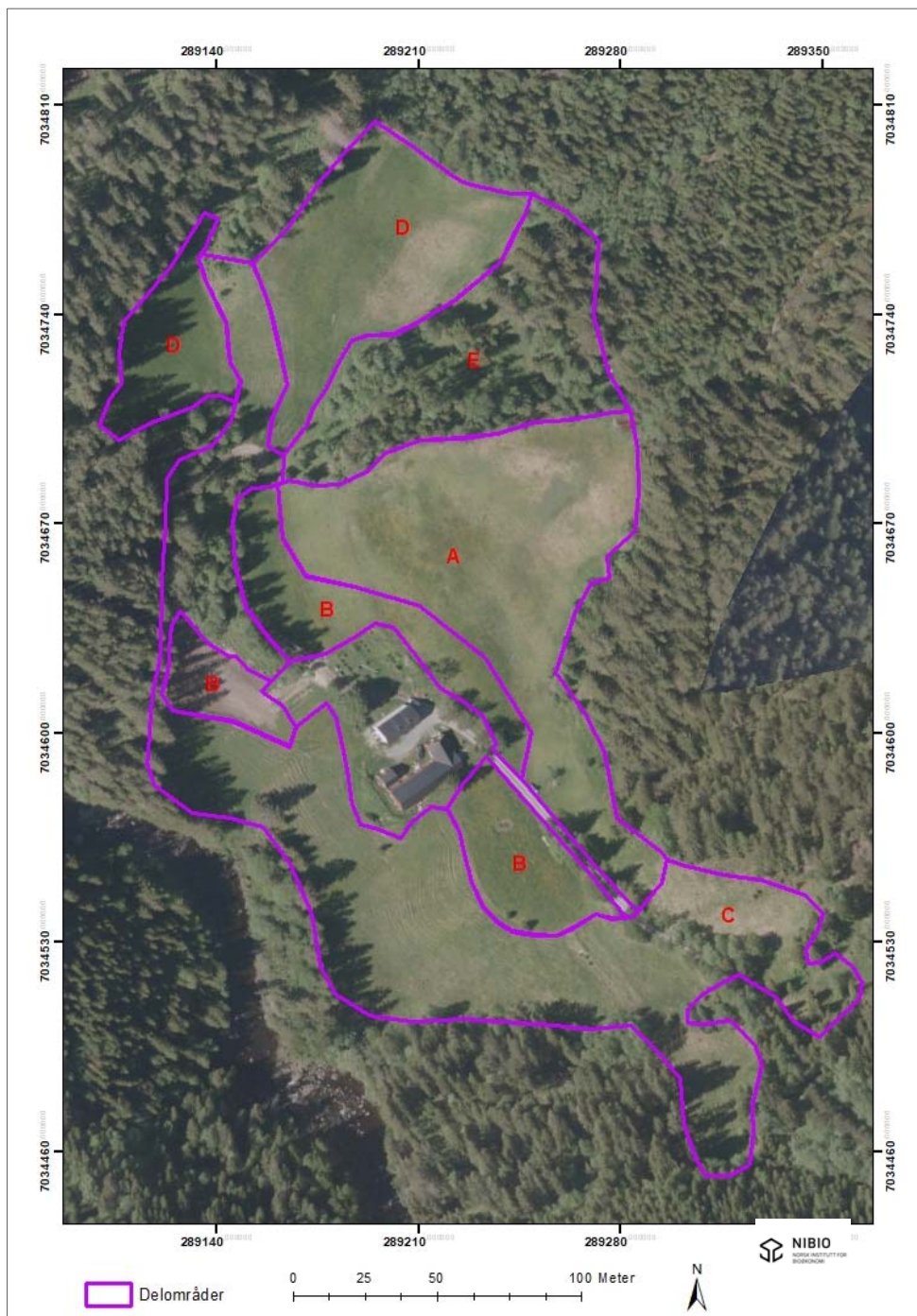
<p>Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Bekjempelse av mose.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hard raking og/eller harving om våren for å redusere innslaget av engkransmose. • Brenne avfall etter raking i slåtteeenga og spre ut asken i det samme området. • På den måten får man svidd av noe av mosen. • Her må man prøve seg fram på mindre områder til man har mer erfaring med sviing. • Etter at man har svidd, raket/harvet og fjernet mose tidlig vår, vil man få flekker med bar jord. • Det vil være positivt å dekke til arealer med bar jord med høy for bakketørking i noen dager etter å ha fjernet moselaget. • Alternativt kan det brukes høyoppsop fra låven med samme frøinnhold, som spres på området • Høstbeiting etter slåtten bør økes i slåtteeengene 	Hvert år ved behov	Ca. 12 daa	Sept., hvert år
<p>UTSTYRSBEHOV: Ny tohjulsslåmaskin for slått, venderive for vending av gras. ATV og henger for lessing og bortkjøring. Ved rydding; motorsag, ryddesag, verneutstyr.</p>			
<p>OPPFØLGING: Skjøtselplanen skal evalueres innen 5 år: Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2022</p>			
Tilskudd søkt år:			Søkt til:
Tilskudd tildelt år:			Tildelt fra:
<p>Skjøtelsavtale parter: Hjørdis og Hildunn Engan og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag</p>			
<p>ANSVAR: Hjørdis og Hildunn Engan</p>			

Ortofoto/Kart

Figur 1. Oversiktskart over lokaliteten Dølan, inntegnet med rødt. Kartgrunnlag: Topografisk kart. Norge digitalt.

Figur 2. Naturtypelokaliteten på Dølans med delområder A-E inntegnet med lilla grense. A: Bratte slåttemarker i øst, B: Mindre bratte slåttemarker sentralt i området, C: Beitemark i sør, vest og nord for gårdstunet, D: Slåttemark i nord, E: Beitemark i nordøst. Kartgrunnlag: Ortofoto 2016. Norge digitalt.

Bilder

Figur 3 . Parti fra slåttemarka i delområde A, sett fra nord mot sør-øst.

Foto: Bolette Bele/ Synnøve Nordal Grenne/ NIBIO. 23.05.2017

Figur 4. Parti fra øvre del av slåttemarka i delområde A sett fra vest mot nord-øst. Slåttemarka er dominert av engkransmose i bunnsjiktet. Sommerfjøset i bakgrunnen.

Foto: Bolette Bele/Synnøve Nordal Grenne, NIBIO. 23.05.2017

Figur 5. Øvre del av slåttemarka, delområde A. Slåttemarka er dominert av engkransmose i bunnsjiktet, sett fra vest mot øst.

Foto: Bolette Bele/Synnøve Nordal Grenne/ NIBIO. 23.05.2017

Figur 6. Øvre del av slåttemarka i delområde D, er dominert av mye mose i bunnsjiktet, sett fra sør mot nord.

Foto: Bolette Bele/Synnøve Nordal Grenne/ NIBIO. 23.05.2017

Figur 7. Parti fra delområde D i forgrunnen og delområde E i bakgrunnen, sett fra nord mot sør.

Foto: Bolette Bele/Synnøve Nordal Grenne/ NIBIO. 23.05.2017

Figur 8. Artsrik kant i slåttemarka i delområde A. Her vokser arter som bl.a. gulaks, blåklokke, ryllik, harerug, stortveblad, prestekrage.

Foto: Sigrun Aune/ NIBIO. 16.07.2013

Figur 9 . Parti fra naturbeitemarka nedenfor gårdstunet på Dølan, delområde C, sett fra nord-vest mot sør-øst.

Foto: Synnøve Nordal Grenne/ NIBIO. 14.09.2017

Figur 10 . Det går to kyr med kalv av rasen sidet trønderfe på beite på Dølan.

Foto: Synnøve Nordal Grenne/ NIBIO. 14.09.2017

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten, og er ikke uttømmende.

Trær og busker	
Bjørk	<i>Betula pubescens</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>
Gran	<i>Picea abies</i>
Gråor	<i>Alnus incana</i>
Vanlig osp	<i>Populus tremula</i>
Rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>
Selje	<i>Salix caprea</i>
Vier sp.	<i>Salix sp.</i>
Urter	
Aurikkelsveve	<i>Pilosella lactucella</i>
Beitesveve	<i>Vulgata sp.</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>
Blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>
Blåveis	<i>Hepatica nobilis</i>
Bringebær	<i>Rubus idaeus</i>
Då sp.	<i>Galeopsis tetrahit</i>
Engfiol	<i>Viola canina</i>
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>
Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>
Firblad	<i>Paris quadrifolia L.</i>
Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>
Flekkmarihand	<i>Dactylorhiza maculate</i>
Fugletelg	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>
Gaukesyre	<i>Oxalis acetosella</i>
Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>
Gjerdevikke	<i>Vicia sepium</i>
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>
Gulskolm	<i>Lathyrus pratensis</i>
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>
Hengeveng	<i>Phegopteris connectilis</i>

Hestehov	<i>Tussilago farfara</i>
Hvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>
Hvitveis	<i>Anemone nemorosa</i>
Høymole vanlig	<i>Rumex longifolius</i>
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>
Krattmjølke	<i>Epilobium montanum</i>
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>
Liljekonvall	<i>Convallaria majalis</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>
Maiblom	<i>Maianthemum bifolium</i>
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>
Myrfiol	<i>Viola palustris</i>
Myrtistel	<i>Cirsium palustre</i>
Nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>
Nyresoleie	<i>Ranunculus auricomus agg.</i>
Nyseryllik	<i>Achillea ptarmica</i>
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Rose sp.	<i>Rosa sp.</i>
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>
Rød jonsokblom	<i>Silene dioica</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>
Røsslyng	<i>Calluna vulgaris</i>
Skjermesveve	<i>Hieracium umbellatum</i>
Skogfiol	<i>Viola riviniana</i>
Skogsalat	<i>Mycelis muralis</i>
Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Stortveblad	<i>Listeria ovata</i>
Smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>
Stormarimjelle	<i>Melampyrum pratense</i>

Stormaure	<i>Galium mollugo ssp. erectum</i>
Stornesle	<i>Urtica dioica</i>
Sumpmaure	<i>Galium uliginosum</i>
Svæve	<i>Hieracium sp.</i>
Teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Tyrihjelm	<i>Aconitum septentrionale</i>
Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum</i>
Vendelrot	<i>Valeriana sambucifolia</i>
Åkersnelle	<i>Equisetum arvense</i>
Graminider	
Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>
Bråtestarr	<i>Carex pilulifera</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. Multiflora</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis coll.</i>
Engsvingel	<i>Schedonorus pratensis</i>
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Harestarr	<i>Carex leporina</i>
Hengeaks	<i>Melica nutans</i>
Hårfrytle	<i>Luzula pilosa</i>
Kornstarr	<i>Carex panacea</i>
Krypkvein	<i>Agrostis stolonifera</i>
Markrapp	<i>Poa trivialis</i>
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa cespitosa</i>
Timotei	<i>Phleum pratense</i>
Tunrapp	<i>Poa annua</i>

Kilder

Hjørdis og Hildunn Engan pers. medd. 2017

Bele, B. & Svalheim, E. 2017. Beitetradisjoner i slåttemarkene– med eksempler fra Telemark og Møre og Romsdal. NIBIO POP 3 (10) 2017.

Bele, B., Grenne, S.N. & Grøtta, M. 2017. Tiltak mot mose i kulturmarkseng. NIBIO POP 3 (15).

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13 2.utgave 2006 (oppdatert 2007)

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss

Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M., 1999: Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. 252 s.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

NGU u.d. Berggrunn Nasjonal berggrunnsdatabase. Lokalisert 02.10.15. på <http://geo.ngu.no/kart/berggrunn>

Røsok Ø., Klepsland J. 2008. Naturverdier for lokalitet Homla, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2007, S-Trøndelag. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

Svalheim, E. & Bele, B. 2017. Slåttemarkstradisjoner – med eksempler fra Telemark og Møre og Romsdal. NIBIO–POP 3(9) 2017.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.